

Leena Saari

15–25-VUOTIAIDEN NUORTEN KOKEMA ONNELLISUUS, TYYTYVÄISYYS ELÄMÄÄN, SOSIAALINEN TUKI JA YHTEENKUULUVUUS KOULU- TAI TYÖYHTEISÖÖN

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Maaliskuu 2023

TIIVISTELMÄ

Leena Saari: 15–25-vuotiaiden nuorten kokema onnellisuus, tyytyväisyys elämään, sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Työn ja hyvinvoinnin maisteriohjelma

Maaliskuu 2023

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella 15–25-vuotiaiden suomalaisten nuorten ja opiskelijoiden kokemaa onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön. Teoreettisena viitekehystenä sovelsin JD-R -mallia (Bakker & Demerouti 2017), jonka sosiaalisiin voimavaroihin yhteenkuuluvuus ja sosiaalinen tuki kuuluvat. Tutkimuksen empiirisenä aineistona oli YouGamble 2017: Suomen aineisto, joka koostui 15–25-vuotiaiden suomalaisten Internetin käyttäjien antamista vastauksista strukturoituun itse täytettävään verkkolomakkeeseen. Hankkeen, jota rahoitti Alkoholitutkimussäätiö, kerääjinä toimivat Atte Oksanen, Anu Sirola ja Markus Kaakinen Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden tiedekunnasta. Aineistossa, joka kerättiin 16.3. – 12.4.2017, oli mukana 254 muuttujaa ja 1200 havaintoa. (Oksanen ym., 2020; YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.)

Tutkimusmetodeina käytin ristiintaulukointia ja regressioanalyysiä. Latasin aineiston Stata/MP 17.0 -ohjelmaan, jossa muodostin kaikki ristiintaulukoinnit ja regressioanalyysit. Koostin saatuja vastauksia taulukoihin muuttujien välisten suhteiden ymmärtämisen helpottamiseksi ja asioiden tiivistämiseksi. Onnellisuutta, elämään tyytyväisyyttä, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöihin tarkastelin ikäluokittain, sukupuolittain ja päätoimittain sekä opiskelijoiden osalta oppilaitoksittain. Lisäksi tarkastelin, miten sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittävät onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä. Kun tarkastelin päätutkimusmuuttujia suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin, löytyi tilastollisesti merkitsevä yhteys koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden sekä ikäluokan ($p < .001$) ja päätoimen ($p < .001$) välillä. Regressioanalyysin avulla saadut tulokset osoittivat, että sosiaalinen tuki ($\beta = .274$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .412$, $p < .001$) olivat tilastollisesti merkitseviä onnellisuuden selittäjiä sekä sosiaalinen tuki ($\beta = .271$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .445$, $p < .001$) olivat tilastollisesti merkitseviä elämään tyytyväisyyden selittäjiä.

Sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus ovat tärkeää nuorille, joten kasvatustyössä tämän ottaminen huomioon on ensiarvoisen tärkeää nuorten onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden lisäämiseksi. Eri kouluissa ja oppilaitoksissa voidaan antaa nuorille tukea toistensa auttamisessa, yhteisessä tekemisessä ja kaikkien osallistamisessa. Erityisesti ammattikouluissa tämä olisi hyödyllistä.

Avainsanat: onnellisuus, tyytyväisyys elämään, sosiaalinen tuki, yhteenkuuluvuus, nuoret, ristiintaulukointi, X^2 -testi, regressioanalyysi, JD-R

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	4
2	AINEISTO JA MENETELMÄT	6
2.1	Aineisto	6
2.2	Muuttujat	7
2.3	Menetelmät: ristiintaulukointi ja regressioanalyysi	9
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
3.1	JD-R -malli: onnellisuus ja tyytyväisyys elämään	11
3.2	Sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus JD-R -mallissa	12
3.3	Tutkimuskysymykset	14
4	TULOKSET	15
4.1	Onnellisuus	15
4.2	Tyytyväisyys elämään	17
4.3	Sosiaalinen tuki	19
4.4	Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön	21
4.5	Päätutkimusmuuttujien X^2 - ja p-arvot	23
4.6	Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden selittäjinä	25
5	POHDINTA	28
5.1	Tutkimustuloksien yleinen pohdinta ja niiden soveltaminen kasvatustyöhön	28
5.2	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	31
5.3	Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimuskohteet	33
5.4	Johtopäätökset	35
	LÄHTEET	38
	TAULUKKOLUETTELO	43

1 JOHDANTO

Tarkastelen tässä tutkimuksessa 15–25-vuotiaiden suomalaisten nuorten ja opiskelijoiden kokemaa onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön käyttäen vuonna 2017 Atte Oksasen, Anu Sirolan ja Markus Kaakisen keräämää sosiaalipsykologista aineistoa YouGamble 2017: Suomen aineisto (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.) Työni inspiroivana lähtökohtana oli käymäni sosiaalipsykologian kurssi, jossa käsiteltiin samantyyppistä, joskin pienempää aineistoa kuin tässä tutkimuksessa. Kyseisellä kurssilla käymäni aineiston tarkastelu oli niin kiehtovaa, että sain siitä idean tarkastella tässä tutkimuksessa käsiteltävää aineistoa kasvatustieteellisestä näkökulmasta, yhdistäen kaksi itselleni läheistä aihetta kasvatustieteiden kandidaatintutkielman aiheeksi.

Tutkimusaiheeni on tärkeä ja merkityksellinen, sillä tänä päivänä puhutaan paljon esimerkiksi nuorten lisääntyneestä pahoinvoinnista, ja esimerkiksi elämään tyytyväisyydessä näkyy laskua kaikilla koulutusasteilla (THL, 2023). Onkin tärkeää tarkastella onnellisuutta, elämään tyytyväisyyttä, läheisiltä saatavaa sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön, sillä näiden syvemmän ymmärtämisen kautta on mahdollista ymmärtää laajemmassa mittakaavassa nuorten hyvinvoinnin taustalla olevia tekijöitä.

Hyvinvointia tarvitaan ihmisen kaikissa elämäntilanteissa ja -vaiheissa. Hyvinvointi luo vahvan perustan koulussa, työelämässä tai ihmissuhteissa menestymiselle. Kun ihminen voi hyvin, hänen elämässään asiat ovat sopivasti tasapainossa niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. Onnellinen ja elämänsä tyytyväinen ihminen voi ja jaksaa paremmin. Onnellisuus näkyy positiivisuutena ja elämänmyönteisenä sekä asioiden parempana sujumisena. Tässä tutkimuksessa edellä kuvattuja asioita tarkastellaan tarkemmin ja lisäksi selvitetään, miten sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittävät nuoren kokemaa onnellisuutta ja elämään

tyytyväisyyttä. Teorettinen viitekehys pohjautuu käyttämäni empiiriseen aineistoon.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Aineisto

Tämän tutkielman aineistona on YouGamble 2017: Suomen aineisto, jonka lätasin Yhteiskuntatieteellisestä tietokirjasto Ailasta ja joka koostuu 15–25-vuotiaiden suomalaisten Internetin käyttäjien antamista vastauksista strukturoituun itse täytettävään verkkolomakkeeseen. Hankkeen kerääjinä toimivat Atte Oksanen, Anu Sirola ja Markus Kaakinen Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden tiedekunnasta. Kyseessä on poikkileikkausaineisto, joka kerättiin osana tutkimushanketta Rahapeliongelmat ja verkkoyhteisöt: Sosiaalipsykologinen tutkimus nuorten toiminnasta sosiaalisen median peliyhteisöissä. Otantamenetelmänä oli kiintiöpoiminta, joten vastausprosenttia ei voitu antaa. Vastaajiin liittyen asetettiin ikäryhmiä, sukupuolta ja asuinalueita koskevat kiintiöt, jotta aineisto vastasi suomalaista 15–25-vuotiaiden väestöä. Tilastokeskuksen väestötietoja hyödynnettiin vuodelta 2016. Vastaajat rekrytoitiin kyselyyn sähköpostitse kyselyihin vapaaehtoisesti ilmoittautuneista käyttäjistä maantieteellisesti kattavasta vastaajapaneelistä. Aineisto, jonka tuottamisen rahoittajana oli Alkoholitutkimussäätiö ja jossa oli mukana 254 muuttujaa ja 1200 havaintoa, kerättiin 16.3. – 12.4.2017. (Oksanen ym., 2020; YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.)

Aineistossa oli laajalti kysymyksiä rahapelaamisesta, sosiaalisen median käyttöä ja näihin liittyviä mahdollisia ongelmia sekä yleistä subjektiivista hyvinvointia koskien. Subjektiivista hyvinvointia koskien selvitettiin muun muassa sosiaalisia suhteita, ystävyyssuhteita, kiinnittymistä erilaisiin yhteisöihin, läheisiltä saatua sosiaalista tukea, psyykkistä kuormittuneisuutta, koettua itsetuntoa, onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden tasoa sekä koettua yksinäisyyden tunnetta. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin muun muassa vastaajien kokemaa elämänhallinnan tunnetta sekä impulsiivisuutta ja

lyhytjäteisyyttä. (Oksanen ym., 2020; YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.)

Tähän tutkielmaan halusin valita aineiston nimenomaan siitä osiosta, joka tarkasteli subjektiivista hyvinvointia. Itsetuntoon ja etenkin yksinäisyyteen liittyen oli kuitenkin tehty sen verran eri tutkimuksia, että niiden tarkastelun päätin jättää. Onnellisuutta sen sijaan en löytänyt aineistoon liittyvien julkaisujen asiasanoista. Tyytyväisyyttä elämään oli tarkasteltu hyvin vähän. Sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta oli kyllä tarkasteltu mutta eri lähtökohdista. Näin ollen halusin tarkastella näitä ja selvittää näiden yhteyttä toisiinsa.

2.2 Muuttajat

Aineiston 254 muuttujasta tähän tutkimukseen valitsin mukaan onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, läheisiltä saatavaa sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön koskevat muuttajat. Sosiodemografisista muuttujista valittiin mukaan muuttajat sukupuoli (BV1), ikäluokka (AGE) ja päätoimena opiskelu tai muu kuin opiskelu, joka oli tässä työssä tehty Dummy-muuttuja alkuperäisen aineiston muuttujasta päätoimi (alkuperäisessä aineistossa muuttuja BV10). Jokaista päätutkimusmuuttujaa – onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, sosiaalista tukea sekä yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön – tarkastelin ikäluokittain, sukupuolittain ja päätoimittain (opiskelu tai muu kuin opiskelu) sekä opiskelijoiden osalta oppilaitoksittain (alkuperäisessä aineistossa muuttuja BV11, YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020).

Onnellisuus oli aineistossa koodattu muuttujaksi SWB1A, ja sitä kysyttiin kysymyksellä: Kuinka onnellinen yleisesti ottaen olet? Vastausasteikko oli 10-portainen, jossa arvo 1 = äärimmäisen onneton ja arvo 10 = äärimmäisen onnellinen. Tyytyväisyys elämään oli aineistossa koodattu muuttujaksi SWB2B, ja sitä kysyttiin aineistossa kysymyksellä: Kuinka tyytyväinen olet elämääsi nykyisin? Vastausasteikko oli 10-portainen, jossa arvo 1 = äärimmäisen tyytymätön ja arvo 10 = äärimmäisen tyytyväinen. Sosiaalinen tuki oli aineistossa koodattu muuttujaksi SUPPORT, ja sitä kysyttiin aineistossa kysymyksellä: Koetko saavasi läheisiltäsi tukea silloin, kun tarvitset? Vastausvaihtoja oli kolme: 1 = en juuri koskaan, 2 = silloin tällöin ja 3 = usein.

Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön oli aineistossa koodattu muuttujaksi BELONG3, ja sitä kysyttiin aineistossa kysymyksellä: Kuinka kiinteästi tunnet kuuluvasi seuraaviin (alakohtana koulu- ja työyhteisöön)? Vastausasteikko oli 10-portainen, jossa arvo 1 = en lainkaan ja arvo 10 = erittäin kiinteästi. Yhteenkuuluvuutta eri yhteisöihin tarkasteltiin yhteensä kahdeksassa eri kohdassa, joista tähän valittiin mukaan vain yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöihin (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.) Kaikki päätutkimusmuuttujat ovat tarkasteltavissa taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Tutkimuksen päätutkimusmuuttujat (n = 1200)

Muuttuja	KA	KH	VV
Onnellisuus	6.48	2.06	1–10
Tyytyväisyys elämään	6.37	2.15	1–10
Sosiaalinen tuki	2.44	.66	1–3
Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön	5.63	2.66	1–10
KA = keskiarvo, KH = keskihajonta, VV = vaihteluväli			

Tutkimukseen osallistui yhtä monta naista ja miestä (n = 600). Vastaajista enemmistö oli 18–25-vuotiaita (n = 985) ja 15–17-vuotiaita oli 215. Vastaajia oli kolmessa eri ikäluokassa, ja alkuperäisestä aineistosta oli tunnisteellisuussyistä syntymävuosi eli muuttuja BV2 (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020), joten vastaajien tarkkaa keski-ikää tai iän keskihajontaa ei voitu laskea. Aineistosta tehdyissä joissakin muissa julkaisuissa nämä ovat kuitenkin olleet: keski-ikä 21.29 vuotta ja keskihajonta 2.85 (Savolainen ym., 2018). Päätoimisesti opiskelevia oli 64.3 % (n = 772) vastaajista eli 35.7 % (n = 428) vastaajista ei opiskellut. (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020.) Opiskelijoiden tarkemmat oppilaitokset vastaushetkellä sekä vastaajien muut sosiodemografiset tiedot ovat tarkasteltavissa taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Vastaajien sosiodemografiset tiedot (n = 772, 1200)

Sukupuoli	n	%
Mies	600	50.0
Nainen	600	50.0

Ikäluokka	n	%
15–17-vuotiaat	215	17.9
18–21-vuotiaat	490	40.8
22–25-vuotiaat	495	41.2

Päätoimi	n	%
Opiskelu	772	64.3
Muu kuin opiskelu	428	35.7
Yhteensä	1 200	100.0

Oppilaitos vastaushetkellä	n	%
Peruskoulu	67	5.6
Lukio	207	17.2
Toisen asteen ammatillinen oppilaitos	168	14.0
Ammattikorkeakoulu	132	11.0
Yliopisto	180	15.0
Jossain muualla	18	1.5
Yhteensä	772	100.0

2.3 Menetelmät: ristiintaulukointi ja regressioanalyysi

Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirjan (2023) mukaan ristiintaulukoinnissa on kyse muuttujien jakautumisen ja niiden välisten riippuvuuksien tutkimisesta. Ristiintaulukoinnissa on olennaista laskea myös suhteelliset jakaumat, koska niiden avulla luvuista saadaan vertailukelpoisia ja päätelmiä on mahdollista tehdä. Ristiintaulukointiin liittyvänä tilastollisen merkitsevyyden testausmenetelmänä sovelletaan X^2 -riippumattomuustestia, jonka avulla saadaan tietoa tulosten mahdollisesta yleistämisestä perusjoukkoon ja jonka nollahypoteesina on muuttujien välinen riippumattomuus. X^2 -testiin liittyy myös todennäköisyydestä kertova p -arvo, jonka tulkinnessa käytetään yleisesti merkitsevyytasoja 5 %, 1 % tai 0,1 %, jotka viittaavat tilastollisesti merkitseviin tuloksiin. Ristiintaulukoinnin tilastollisen merkitsevyyden testaamiseen liittyen on

otettava huomioon, että suuren otoskoon ollessa kyseessä pienikin riippuvuus voi vaikuttaa tilastollisesti merkitsevän tuloksen syntymiseen X^2 -testissä. (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja, 2023.)

Käytin ristiintaulukointia pääasiallisena menetelmänä tässä kandidaatintutkielmassa. Latasin aineiston Stata/MP 17.0 -ohjelmaan, jossa muodostin kaikki ristiintaulukoinnit ja sen jälkeen siirsin tarvittavat aineistot Excelliin. Tarkastelin kaikkia päätutkimusmuuttujia ristiintaulukoinnin avulla sekä lisäksi X^2 - ja p -arvoja suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin.

Kaakisen ja Ellosen (2022) mukaan regressioanalyysin avulla tutkitaan yhden tai useamman selittävän muuttujan yhteyttä selitettävään muuttuajaan, ja sen etuna on monen selittävän muuttujan yhteyden tutkiminen selitettävään muuttuajaan. Tällöin tulokset kertovat yksittäisen selittävän muuttujan yhteydestä selitettävään muuttuajaan, kun mallin muut mukana olevat muuttujat on otettu huomioon eli kontrolloitu. (Kaakinen & Ellonen, 2022.) Tässä kandidaatintutkielmassa tein regressioanalyysit Stata/MP 17.0 -ohjelmalla. Regressioanalyyseissä selitettävänä muuttujina eli tarkasteltavina ilmiöinä olivat onnellisuus ja tyytyväisyys elämään sekä selittävinä muuttujina olivat sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön. Kontrollimuuttujina olivat ikäluokka, sukupuoli ja päätoimi. Päätoimena tarkastelin opiskelua ja muuta kuin opiskelua.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys saa perustelunsa käyttämästäni empiirisestä aineistosta. Tutkimuksen päätarkoituksena on tarkastella 15–25-vuotiaiden suomalaisten nuorten kokemaa onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön. Lisäksi halusin tarkastella sosiaalisen tuen ja koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden yhteyttä onnellisuuteen ja elämään tyytyväisyyteen. Teoreettisena viitekehyyksenä hyödynsin työn voimavarojen ja vaatimusten mallia (*engl. Job Demands-Resources model, JD-R*; Bakker & Demerouti, 2017), joka liittyy alun perin työn vaatimuksien ja voimavarojen tarkasteluun (Bakker & Demerouti, 2017; Demerouti ym., 2001) ja jossa keskeistä on näiden välinen suhde. Malli on sovellettavissa myös opiskeluhuvinvointia koskien, jollaisena sitä on tarkasteltu aiemminkin (Salmela-Aro & Read, 2017; Toivonen, 2021).

3.1 JD-R -malli: onnellisuus ja tyytyväisyys elämään

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyyksenä hyödynsin ja sovelsin työn voimavarojen ja vaatimusten mallia (Bakker & Demerouti, 2017), jossa näiden keskinäinen suhde näyttäytyy merkityksellisenä ja hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä (Demerouti ym., 2001). Käytän siitä jatkossa lyhennettä JD-R -malli. Työn vaatimuksia ovat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät, jotka voivat muodostua stressitekijöiksi mahdollisen omien voimavarojen ylittävän jatkuvan ponnistelun vuoksi (Schaufeli & Bakker, 2004). Työn voimavarot ovat sosiaaliset, organisaationaaliset tai fyysiset tekijät (Schaufeli & Bakker, 2004), jotka pienentävät koettujen vaatimusten kielteisiä vaikutuksia (Ahola ym., 2018) ja ovat esimerkiksi yhteydessä yhteenkuuluvuuden täyttymiseen (Bakker & Leiter, 2010). Yhteenkuuluvuus voidaan nähdä sosiaalisena voimavarana JD-R -mallissa (Toivonen, 2021; Upadaya & Salmela-Aro, 2020). Sosiaalisiin voimavaroihin kuuluu myös esimerkiksi läheisiltä saatu sosiaalinen tuki

(Mäkikangas ym., 2005). Voimavarat saavat aikaan myönteistä tunne- ja motivaatiotilaa (Bakker & Demerouti, 2017), jota voidaan tässä soveltaa onnellisuutena ja tyytyväisyytenä elämään.

Lever ja kollegat (2005) kuvaavat elämänlaadun, hyvinvoinnin, subjektiivisen tai psykologisen hyvinvoinnin, onnellisuuden ja tyytyväisyyden käsitteitä käytettävän usein synonyymeina. Fadjukoff ja kollegat (2022) kuvaavat sosiaalisen hyvinvoinnin ymmärtämisessä olevan tärkeää sen kokonaisvaltainen ja moniulotteinen tarkastelu. Nikusen ja Korvajärven (2022) tutkimuksessa vastaajat kokivat onnellisuuden tarkoittavan jotain, mikä kumpuaa ihmisen sisältä. Käytän tätä määritelmää onnellisuuden määritelmänä tässä tutkimuksessa. Tyytyväisyys elämään nähdään myönteisenä ja positiivisena suhtautumisena omaan elämään. Sosiaalisten suhteiden ja niihin liittyvän sosiaalisen tuen tiedetään olevan merkityksellisiä ihmisen hyvinvoinnille (Baumeister & Leary, 1995; Savolainen ym., 2018) ja sosiaalisen tuen vaikuttavan elämään tyytyväisyyteen (Gan ym., 2020). Myös sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden tiedetään vaikuttavan ihmisten hyvinvointiin (Mäki, 2007). Sosiaalinen tuki on useissa aiemmissa tutkimuksissa nähty merkityksellisenä hyvinvoinnin kannalta (ks. esim. Ahola ym., 2018; Tims ym., 2013).

3.2 Sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus JD-R -mallissa

Sosiaalista tukea on määritelty ja jaoteltu monin eri tavoin (Leung, 2011) sekä kuvattu monimuotoiseksi (Harju-Luukkainen ym., 2018). Baumeisterin ja Learyn (1995) mukaan sosiaalinen tuki perustuu sosiaalisiin suhteisiin ja toisten kanssa käytävään positiiviseen vuorovaikutukseen. Nuorille sosiaalinen tuki tarkoittaa ennen kaikkea tunneperäistä tukea joukkoon kuulumisesta mutta myös käytännössä saatavaa tukea (Korkiamäki, 2013). Tässä tutkimuksessa määrittelen sosiaalisen tuen tämän mukaisesti.

Sosiaalisella tuella on useita myönteisiä vaikutuksia. Korkiamäki (2013) kuvaa tutkimuksessaan sosiaalisen tuen ja ryhmään kuulumisen kokemuksen eli emotionaalisen osallisuuden muodostamassa kehässä tuen vahvistavan osallisuutta ja osallisuuden tuottavan tukea. Nicolaisenin ja Thorsenin (2017) mukaan sosiaaliset suhteet voivat ehkäistä muun muassa yksinäisyyttä.

Savolaisen ja kollegoiden (2019) tutkimuksessa sosiaalisen tuen on havaittu hillitsevän esimerkiksi nuorten ongelmapelaamista.

Fadjukoff ja kollegat (2022) kuvailevat läheisiksi ihmissuhteiksi suhteita vanhempiin, perheenjäseniin, sukulaisiin, ystäviin ja kavereihin sekä ihmisen hyvinvointia moniulotteiseksi ilmiöksi. Allenin (2021) mukaan nuoruudeksi voidaan kuvata sellaista jaksoa, jolloin luotetaan vähemmän vanhemmilta saatuun tukeen, kun taas vertaisryhmiltä saatavaan sosiaaliseen tukeen luotetaan enemmän. Linnanmäen ja Liukkosen (2021) tutkimuksesta selvisi, että Suomessa asuvat nuoret kokivat saavansa sosiaalista tukea perheeltään ja ystäviltään vähintään kohtalaisesti. Tutkimus osoitti myös tyttöjen saaneen poikia enemmän sosiaalista tukea ystäviltään. (Linnanmäki & Liukkonen, 2021.)

Sosiaalinen tuki liittyy yhteenkuulumisen tarpeeseen. Yhteenkuuluvuuden tarve onkin yksi ihmisen perustarpeista (Baumeister & Leary, 1995). Allen (2021) kuvaa yhteenkuuluvuuden alkavan syntymästä ja jatkuvan koko ihmisen eliniän sekä olevan erityisen tärkeää nuorille. Halme ja kollegat (2018) kuvailevat koulu- ja luokkayhteisöön kiinnittymisen ja siihen liittyvän yhteenkuuluvuuden tunteen olevan merkityksellisiä lasten ja nuorten terveydelle ja hyvinvoinnille. Koulussa koetulla yhteenkuuluvuudella sekä ystäviltä ja perheeltä saadulla tuella on havaittu positiivista yhteyttä esimerkiksi nuorten mielenterveyteen (Linnanmäki & Liukkonen, 2021).

Toivosen (2021) korkeakouluopiskelijoihin liittyvästä tutkimuksesta käy ilmi, että yhteenkuuluvuus perhettä, ystäviä ja kouluyhteisöä kohtaan eroaa sen mukaan, onko kyse opiskeluimuisista vai opiskelu-uupuneista opiskelijoista eli opiskeluimuisilla yhteenkuuluvuus oli korkeampaa. Linnanmäen ja Liukkosen (2021) tutkimuksesta selvisi Suomessa asuvien nuorten kokevan pääasiassa yhteenkuuluvuutta koulussa. Koettu yhteenkuuluvuus ystäviin suojelee myös esimerkiksi erilaisilta kielteisiltä vaikutuksilta. Esimerkiksi ystäviin koetun yhteenkuuluvuuden ja vähentyneen psyykkisen kuormittuneisuuden ja ongelmapelaamisen välillä on havaittu yhteyttä (Savolainen ym., 2018; Savolainen ym., 2019). Myös muuta riippuvuutta aiheuttavaa käyttäytymistä ilmenee (Savolainen ym., 2020).

Suomessa sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden tarkastelusta koulukontekstissa on selvinnyt useita näitä tukevia ehdotuksia. Linnanmäki ja Liukkonen (2021) toteavat merkitykselliseksi yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisten

taitojen vahvistamisen sekä ehdottavat edelleen yhteisöllisyyden ja sosiaalisten kaveritaitojen vahvistamista. Mäen (2007) mukaan kasvatuksessa olisi syytä kiinnittää huomiota sosiaalisten siteiden ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseen esimerkiksi ryhmämuotoisia menetelmiä suosimalla. Harju-Luukkainen ja kollegat (2018) esittävät vanhempien ja kodin tuen merkityksen tiedostamista koulussa ja kotona sekä vanhempien saamista mukaan koulun toimintaan. Toivonen (2021) esittää opiskelijoiden yksilöpsykologisten ja sosiaalisten voimavaratekijöiden vahvistamisella olevan merkitystä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukijana ja pahoinvoinnin lieventäjänä.

Tässä tutkimuksessa jätän käsittelemättä pahoinvointina ja kielteisinä tunnetiloina näkyvän vaatimusten ylittymisen voimavaroihin nähden, ja rajaan työni hyvinvoinnin myönteiseen puoleen. Keskityn tarkastelemaan nimenomaisesti JD-R -mallin liittyvää myönteistä tunne- ja motivaatiotilaa (Bakker & Demerouti, 2017; Seppälä ym., 2021), joka on ollut intensiivisen tarkastelun kohteena yli kaksikymmentä vuotta (Mäkikangas & Hakanen, 2017; Seligman & Csikszentmihalyi, 2000) ja jossa voimavarojen suhde näyttäytyy myönteisenä vaatimukseen nähden. Voimavaratekijöistä käynnistyvän hyvinvointiin johtavan motivaatiopolun (Schaufeli & Bakker, 2004) sosiaalisina voimavaroina tarkastelen sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta (Kibun & Taesung, 2020; Toivonen, 2021). Tutkimuksen tarkemmat tutkimuskysymykset määrittelen seuraavassa kappaleessa.

3.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen yksityiskohtaiset tutkimuskysymykset ovat:

1. *Millaisina 15–25-vuotiaat kokevat onnellisuuden, tyytyväisyyden elämään, sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden koulu- tai työyhteisöön ikäluokittain, sukupuolittain ja päätoimittain tarkasteltuna?*
2. *Millaisina 15–25-vuotiaat opiskelijat eri oppilaitoksissa kokevat onnellisuuden, tyytyväisyyden elämään, sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden koulu- tai työyhteisöön?*
3. *Miten sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittävät nuoren kokemaa onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä?*

4 TULOKSET

4.1 Onnellisuus

Tutkimuksen vastaajat kokivat olevansa melko onnellisia, sillä onnellisuutta kuvaavan arvosanan keskiarvo oli 6.48 kaikilla vastaajilla. Onnellisuuden tasoa kuvaavat frekvenssit ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain sekä yhteensä ovat tarkasteltavissa taulukossa 3. Kun onnellisuutta tarkasteltiin eri oppilaitoksissa opiskelevilla, saatiin onnellisuuden keskiarvoiksi 6.28–6.97 (vaihteluväli 1–10). Onnellisuuden tasoa kuvaavat frekvenssit suhteellisine osuuksineen eri oppilaitoksissa ovat tarkasteltavissa taulukossa 4.

TAULUKKO 3. Onnellisuus ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)

Onnel- lisuus	Ikäluokka			Sukupuoli		Päätoimi		Yht.
	15–17	18–21	22–25	Mies	Nainen	Ei- opisk.	Opisk.	
1	2	12	10	17	7	12	12	24
	0.93	2.45	2.02	2.83	1.17	2.80	1.55	2.00
2	1	11	16	13	15	13	15	28
	0.47	2.24	3.23	2.17	2.50	3.04	1.94	2.33
3	14	27	31	36	36	28	44	72
	6.51	5.51	6.26	6.00	6.00	6.54	5.70	6.00
4	13	47	40	50	50	38	62	100
	6.05	9.59	8.08	8.33	8.33	8.88	8.03	8.33
5	26	48	47	58	63	43	78	121
	12.09	9.80	9.49	9.67	10.50	10.05	10.10	10.08
6	22	66	66	70	84	55	99	154
	10.23	13.47	13.33	11.67	14.00	12.85	12.82	12.83
7	39	115	112	130	136	101	165	266
	18.14	23.47	22.63	21.67	22.67	23.60	21.37	22.17
8	59	98	118	143	132	91	184	275
	27.44	20.00	23.84	23.83	22.00	21.26	23.83	22.92
9	25	43	41	49	60	36	73	109
	11.63	8.78	8.28	8.17	10.00	8.41	9.46	9.08
10	14	23	14	34	17	11	40	51
	6.51	4.69	2.83	5.67	2.83	2.57	5.18	4.25
Yht.	215	490	495	600	600	428	772	1 200
	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
	$X^2 = 24.81, p = .130$			$X^2 = 13.14,$ $p = .156$		$X^2 = 10.28,$ $p = .328$		
KA	6.84	6.42	6.39	6.49	6.47	6.28	6.59	6.48

TAULUKKO 4. Onnellisuus eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)

Onnell	1	2	3	4	5	6	Yht.
1	1 1.49	2 0.97	4 2.38	3 2.27	2 1.11	0 0.00	12 1.55
2	0 0.00	3 1.45	5 2.98	2 1.52	5 2.78	0 0.00	15 1.94
3	3 4.48	15 7.25	11 6.55	6 4.55	7 3.89	2 11.11	44 5.70
4	5 7.46	9 4.35	21 12.50	13 9.85	12 6.67	2 11.11	62 8.03
5	8 11.94	21 10.14	20 11.90	14 10.61	14 7.78	1 5.56	78 10.10
6	7 10.45	32 15.46	16 9.52	19 14.39	21 11.67	4 22.22	99 12.82
7	13 19.40	37 17.87	33 19.64	32 24.24	48 26.67	2 11.11	165 21.37
8	13 19.40	55 26.57	35 20.83	29 21.97	46 25.56	6 33.33	184 23.83
9	10 14.93	24 11.59	13 7.74	11 8.33	15 8.33	0 0.00	73 9.46
10	7 10.45	9 4.35	10 5.95	3 2.27	10 5.56	1 5.56	40 5.18
Yht.	67 100.00	207 100.00	168 100.00	132 100.00	180 100.00	18 100.00	772 100.00
KA	6.97	6.72	6.28	6.41	6.76	6.39	6.59
<i>Oppilaitokset:</i> 1 = peruskoulu, 2 = lukio, 3 = toisen asteen ammatillinen oppilaitos, 4 = ammattikorkeakoulu 5 = yliopisto, 6 = jossain muualla opiskelevat KA = keskiarvo							

4.2 Tyytyväisyys elämään

Tutkimuksen vastaajat kokivat olevansa melko tyytyväisiä elämäänsä, sillä tyytyväisyyttä elämään kuvaavan arvosanan keskiarvo oli 6.37 kaikilla vastaajilla. Elämään tyytyväisyyden tasoa kuvaavat frekvenssit ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain sekä yhteensä ovat tarkasteltavissa taulukossa 5. Kun tyytyväisyyttä elämään tarkasteltiin eri oppilaitoksissa opiskelevilla, saatiin keskiarvoiksi 6.08–6.82. (vaihteluväli 1–10). Elämään tyytyväisyyden tasoa

kuvaavat frekvenssit suhteellisine osuuksineen eri oppilaitoksissa ovat tarkasteltavissa taulukossa 6.

TAULUKKO 5. Tyytyväisyys elämään ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)

Tyytyv. elämään	Ikäluokka			Sukupuoli		Päätoimi		Yht.
	15–17	18–21	22–25	Mies	Nainen	Ei-opisk.	Opisk.	
1	3	14	11	18	10	16	12	28
	1.40	2.86	2.22	3.00	1.67	3.74	1.55	2.33
2	7	17	19	22	21	16	27	43
	3.26	3.47	3.84	3.67	3.50	3.74	3.50	3.58
3	10	31	28	37	32	30	39	69
	4.65	6.33	5.66	6.17	5.33	7.01	5.05	5.75
4	14	44	40	46	52	38	60	98
	6.51	8.98	8.08	7.67	8.67	8.88	7.77	8.17
5	21	61	59	74	67	52	89	141
	9.77	12.45	11.92	12.33	11.17	12.15	11.53	11.75
6	25	68	80	75	98	60	113	173
	11.63	13.88	16.16	12.50	16.33	14.02	14.64	14.42
7	38	84	101	99	124	84	139	223
	17.67	17.14	20.40	16.50	20.67	19.63	18.01	18.58
8	47	100	106	133	120	89	164	253
	21.86	20.41	21.41	22.17	20.00	20.79	21.24	21.08
9	33	49	33	53	62	29	86	115
	15.35	10.00	6.67	8.83	10.33	6.78	11.14	9.58
10	17	22	18	43	14	14	43	57
	7.91	4.49	3.64	7.17	2.33	3.27	5.57	4.75
Yht.	215	490	495	600	600	428	772	1 200
	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
	$X^2 = 26.22, p = .095$			$X^2 = 25.37, p = .003$		$X^2 = 17.04, p = .048$		
KA	6.82	6.28	6.26	6.40	6.34	6.10	6.52	6.37

TAULUKKO 6. Tyytyväisyys elämään eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)

Tyytyv.	1	2	3	4	5	6	Yht.
1	2 2.99	2 0.97	4 2.38	2 1.52	2 1.11	0 0.00	12 1.55
2	3 4.48	6 2.90	7 4.17	5 3.79	6 3.33	0 0.00	27 3.50
3	2 2.99	11 5.31	14 8.33	8 6.06	3 1.67	1 5.56	39 5.05
4	5 7.46	14 6.76	17 10.12	7 5.30	15 8.33	2 11.11	60 7.77
5	5 7.46	22 10.63	26 15.48	15 11.36	19 10.56	2 11.11	89 11.53
6	9 13.43	26 12.56	25 14.88	28 21.21	21 11.67	4 22.22	113 14.64
7	10 14.93	38 18.36	22 13.10	28 21.21	39 21.67	2 11.11	139 18.01
8	13 19.40	48 23.19	28 16.67	26 19.70	45 25.00	4 22.22	164 21.24
9	10 14.93	29 14.01	15 8.93	8 6.06	22 12.22	2 11.11	86 11.14
10	8 11.94	11 5.31	10 5.95	5 3.79	8 4.44	1 5.56	43 5.57
Yht.	67 100.0	207 100.0	168 100.0	132 100.0	180 100.0	18 100.0	772 100.0
KA	6.82	6.71	6.08	6.31	6.75	6.61	6.52
<p><i>Oppilaitokset:</i> 1 = peruskoulu, 2 = lukio, 3 = toisen asteen ammatillinen oppilaitos, 4 = ammattikorkeakoulu, 5 = yliopisto, 6 = jossain muualla opiskelevat KA = keskiarvo</p>							

4.3 Sosiaalinen tuki

Tutkimuksen vastaajat kokivat saavansa melko paljon sosiaalista tukea läheisiltään, sillä sosiaalista tukea kuvaavan arvosanan keskiarvo oli 2.44 kaikilla

vastaajilla. Sosiaalisen tuen tasoa kuvaavat frekvenssit ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain sekä yhteensä ovat tarkasteltavissa taulukossa 7. Kun sosiaalista tukea tarkasteltiin eri oppilaitoksissa opiskelevilla, saatiin sosiaalisen tuen keskiarvoiksi 2.39–2.52 (vaihteluväli 1–3). Keskiarvot olivat lähellä toisiaan mutta asteikkokin oli pieni, jolloin hajontaa ei tullut niin paljon. Sosiaalisen tuen tasoa kuvaavat frekvenssit suhteellisine osuuksineen eri oppilaitoksissa ovat tarkasteltavissa taulukossa 8.

TAULUKKO 7. Sosiaalinen tuki ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)

Sos. tuki	Ikäluokka			Sukupuoli		Päätoimi		Yht.
	15–17	18–21	22–25	Mies	Nainen	Ei-opisk.	Opisk.	
1	21	49	42	65	47	51	61	112
	9.77	10.00	8.48	10.83	7.83	11.92	7.90	9.33
2	85	178	190	216	237	169	284	453
	39.53	36.33	38.38	36.00	39.50	39.49	36.79	37.75
3	109	263	263	319	316	208	427	635
	50.70	53.67	53.13	53.17	52.67	48.60	55.31	52.92
1 = En juuri koskaan, 2 = Silloin tällöin, 3 = Usein								
Yht.	215	490	495	600	600	428	772	1 200
	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
	$X^2 = 1.41, p = .842$			$X^2 = 3.88, p = .144$		$X^2 = 7.63, p = .022$		
KA	2.41	2.44	2.45	2.42	2.45	2.37	2.47	2.44

TAULUKKO 8. Sosiaalinen tuki eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)

Tuki	1	2	3	4	5	6	Yht.
1	1 1.49	17 8.21	18 10.71	9 6.82	14 7.78	2 11.11	61 7.90
2	34 50.75	75 36.23	64 38.1	46 34.85	58 32.22	7 38.89	284 36.79
3	32 47.76	115 55.56	86 51.19	77 58.33	108 60.00	9 50.00	427 55.31
Yht.	67 100.00	207 100.00	168 100.00	132 100.00	180 100.00	18 100.00	772 100.00
1 = En juuri koskaan, 2 = Silloin tällöin, 3 = Usein							
KA	2.46	2.47	2.40	2.52	2.52	2.39	2.47
<i>Oppilaitokset:</i> 1 = peruskoulu, 2 = lukio, 3 = toisen asteen ammatillinen oppilaitos, 4 = ammattikorkeakoulu, 5 = yliopisto, 6 = jossain muualla opiskelevat KA = keskiarvo							

4.4 Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön

Tutkimuksen vastaajat eivät kokeneet merkittävästi yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön, sillä yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön kuvaava keskiarvo kaikilla vastaajilla oli 5.63. Muilla kuin opiskelijoilla keskiarvo oli 4.89. 11.2 % vastaajista (n = 135) ei kokenut kuuluvansa lainkaan koulu- tai työyhteisöön, mikä on varsin suuri määrä ja laskee tämän ryhmän keskiarvoa melkoisesti. Yhteenkuuluvuuden tasoa koulu- tai työyhteisöön kuvaavat frekvenssit ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain sekä yhteensä ovat tarkasteltavissa taulukossa 9. Kun yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön tarkasteltiin eri oppilaitoksissa opiskelevilla, saatiin yhteenkuuluvuuden keskiarvoiksi 5.28–6.48 (vaihteluväli 1–10). Yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön kuvaavien arvosanojen frekvenssit suhteellisine osuuksineen eri oppilaitoksissa ovat tarkasteltavissa taulukossa 10.

TAULUKKO 9. Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)

Yht.kuu.	Ikäluokka			Sukupuoli		Päätoimi		Yht.
	15–17	18–21	22–25	Mies	Nainen	Ei-opisk.	Opisk.	
1	10	46	79	52	83	92	43	135
	4.65	9.39	15.96	8.67	13.83	21.50	5.57	11.25
2	10	31	27	33	35	24	44	68
	4.65	6.33	5.45	5.50	5.83	5.61	5.70	5.67
3	12	36	28	35	41	22	54	76
	5.58	7.35	5.66	5.83	6.83	5.14	6.99	6.33
4	10	48	43	48	53	38	63	101
	4.65	9.80	8.69	8.00	8.83	8.88	8.16	8.42
5	25	75	66	80	86	66	100	166
	11.63	15.31	13.33	13.33	14.33	15.42	12.95	13.83
6	16	61	58	68	67	46	89	135
	7.44	12.45	11.72	11.33	11.17	10.75	11.53	11.25
7	39	60	72	81	90	51	120	171
	18.14	12.24	14.55	13.50	15.00	11.92	15.54	14.25
8	37	79	71	103	84	48	139	187
	17.21	16.12	14.34	17.17	14.00	11.21	18.01	15.58
9	26	29	30	52	33	24	61	85
	12.09	5.92	6.06	8.67	5.50	5.61	7.90	7.08
10	30	25	21	48	28	17	59	76
	13.95	5.10	4.24	8.00	4.67	3.97	7.64	6.33
Yht.	215	490	495	600	600	428	772	1 200
	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
	$X^2 = 69.85, p = .000$			$X^2 = 20.04, p = .018$		$X^2 = 83.70, p = .000$		
KA	6.65	5.53	5.29	5.94	5.33	4.89	6.05	5.63

TAULUKKO 10. Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)

YhtKu.	1	2	3	4	5	6	Yht.
1	6 8.96	9 4.35	10 5.95	4 3.03	12 6.67	2 11.11	43 5.57
2	3 4.48	11 5.31	14 8.33	7 5.30	7 3.89	2 11.11	44 5.70
3	2 2.99	15 7.25	12 7.14	10 7.58	14 7.78	1 5.56	54 6.99
4	4 5.97	14 6.76	20 11.90	10 7.58	13 7.22	2 11.11	63 8.16
5	9 13.43	27 13.04	22 13.10	16 12.12	23 12.78	3 16.67	100 12.95
6	5 7.46	18 8.70	22 13.10	18 13.64	23 12.78	3 16.67	89 11.53
7	8 11.94	31 14.98	27 16.07	22 16.67	31 17.22	1 5.56	120 15.54
8	11 16.42	42 20.29	23 13.69	25 18.94	37 20.56	1 5.56	139 18.01
9	9 13.43	17 8.21	7 4.17	14 10.61	14 7.78	0 0.00	61 7.90
10	10 14.93	23 11.11	11 6.55	6 4.55	6 3.33	3 16.67	59 7.64
Yht.	67 100.00	207 100.00	168 100.00	132 100.00	180 100.00	18 100.00	772 100.00
KA	6.48	6.33	5.61	6.18	5.96	5.28	6.05
<p><i>Oppilaitokset:</i> 1 = peruskoulu, 2 = lukio, 3 = toisen asteen ammatillinen oppilaitos, 4 = ammattikorkeakoulu, 5 = yliopisto, 6 = jossain muualla opiskelevat KA = keskiarvo</p>							

4.5 Päättökimismuuttujien X^2 - ja p-arvot

Tein kaikista päättökimismuuttujista kokoavan taulukon, josta kunkin päämuuttujaan X^2 - ja p-arvot ovat nähtävissä samasta taulukosta. Kutakin päättökimismuuttujaa tarkastelin sukupuolittain, ikäluokittain ja päätoimittain. En

tarkastellut erikseen opiskelua eri oppilaitoksissa, sillä 1200 havainnon joukossa oli 428 muuta kuin päätoimenaan opiskelevaa, jolloin tämä olisi saattanut vääristää saatuja tuloksia.

Kun tarkastelin onnellisuutta suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin, tilastollisesti merkitseviä tuloksia ei löytynyt. Kun tarkastelin tyytyväisyyttä elämään suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin, sukupuolen mukaan saavutettiin tilastollisesti merkitsevä tulos ($p < .01$) ja päätoimen mukaan saavutettiin tilastollisesti melkein merkitsevä tulos ($p < .05$). Kun tarkastelin sosiaalista tukea suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin, päätoimen mukaan saavutettiin tilastollisesti melkein merkitsevä tulos ($p < .05$). Kun tarkastelin yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön suhteessa sosiodemografisiin tekijöihin, sukupuolen mukaan saavutettiin tilastollisesti melkein merkitsevä tulos ($p < .05$) sekä ikäluokan ja päätoimen mukaan tilastollisesti erittäin merkitsevä tulos ($p < .001$). Kunkin päämuuttujan X^2 - ja p -arvot sukupuolittain, ikäjakaumittain ja päätoimittain ovat tarkasteltavissa taulukossa 11.

TAULUKKO 11. Päättökäytännömuuttujien X^2 - ja p -arvot suhteessa ikäluokkaan, sukupuoleen ja päätoimeen

	Onnellisuus	Tyytyväisyys elämään	Sosiaalinen tuki	Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön
Ikäluokka	$X^2 = 24.81,$ $p = .130$	$X^2 = 26.22,$ $p = .095$	$X^2 = 1.41,$ $p = .842$	$X^2 = 69.85,$ $p = .000$
Sukupuoli	$X^2 = 13.14,$ $p = .156$	$X^2 = 25.37,$ $p = .003$	$X^2 = 3.88,$ $p = .144$	$X^2 = 20.04,$ $p = .018$
Päätoimi	$X^2 = 10.28,$ $p = .328$	$X^2 = 17.04,$ $p = .048$	$X^2 = 7.63,$ $p = .022$	$X^2 = 83.70,$ $p = .000$
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$				

Tilastollisesti melkein merkitsevän tuloksen ollessa kyseessä, puhutaan 95 % luottamustasosta ($p \leq .05$). Tilastollisesti merkitsevän tuloksen ollessa kyseessä, puhutaan 99 % luottamustasosta ($p \leq .01$, $p \leq .05$). Tilastollisesti erittäin

merkitsevän tuloksen ollessa kyseessä, puhutaan 99.9 % luottamustasosta ($p \leq .001$). (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja, 2023.)

Päätutkimusmuuttujien X^2 - ja p -arvojen tarkastelussa sukupuolen ja elämään tyytyväisyyden välinen yhteys näyttäytyi tilastollisesti merkitsevä. 99 % luottamuksella voidaan todeta miesten olevan tyytyväisempiä elämäänsä kuin naisten. Vaikka miehillä esiintyi kaikkia pienempiä arvoja enemmän kuin naisilla, siitä huolimatta miesten elämään tyytyväisyyden keskiarvo oli korkeampi kuin naisilla. Miehillä esiintyi myös korkeinta arvosanaa enemmän kuin naisilla. Päätutkimusmuuttujien X^2 - ja p -arvojen tarkastelussa koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden sekä ikäluokan ja päätoimen välinen yhteys näyttäytyi tilastollisesti erittäin merkitsevä. 99.9 % luottamuksella voidaan todeta nuorempien kokevan enemmän yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön kuin vanhempien. Nuoremmilla esiintyi kaikkia pienempiä arvosanoja vähemmän ja suurempia arvoja enemmän kuin kahdella muulla ikäluokalla. Samoin 99.9 % luottamuksella voidaan todeta opiskelijoiden kokevan enemmän yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön kuin päätoimenaan muiden kuin opiskelevien. Opiskelijoilla esiintyi kaikkia suurempia arvosanoja enemmän kuin päätoimenaan muilla kuin opiskelijoilla ja lisäksi muilla kuin opiskelijoilla oli reilusti enemmän pienimmän arvosanan antaneita.

4.6 Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden selittäjinä

Muodostin aineistosta 2 regressioanalyysiä, kun tarkastelin, miten sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittävät nuoren kokemaa onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä. Regressioanalyysiin valitsin mukaan edellä mainittujen selitettävien muuttujien lisäksi 2 selittävää muuttujaa ja 3 kontrollimuuttujaa. Selittävinä muuttujina olivat sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön. Kontrollimuuttujina olivat ikäluokka, sukupuoli ja päätoimi. Päätoimesta tein Dummy-muuttujan, jossa 0 = muut kuin päätoimenaan opiskelevat ja 1 = opiskelijat.

Regressioanalyysit osoittivat, että sosiaalinen tuki ($\beta = .274$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .412$, $p < .001$) olivat

tilastollisesti merkitseviä onnellisuuden selittäjiä. Tulokset osoittivat myös, että sosiaalinen tuki ($\beta = .271$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .445$, $p < .001$) olivat tilastollisesti merkitseviä elämään tyytyväisyyden selittäjiä. Molemmissa malleissa selitysasteet olivat erittäin hyviä eli muuttujien välillä esiintyy suht vahvaa selitysasetta tarkasteltavan ilmiön suhteen. Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittivät 30.8 % onnellisuudesta. Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittivät 34.2 % elämään tyytyväisyydestä.

Kun tarkastelin sosiaalisen tuen ja koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden yhteyttä onnellisuuteen, tutkimuksista oli havaittavissa, että sekä sosiaalinen tuki että yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön olivat tilastollisesti merkitseviä onnellisuuden selittäjiä. 99.9 % luottamuksella voidaan todeta, että vastaajan kokema sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittivät vastaajan onnellisuutta. Kun tarkastelin sosiaalisen tuen ja koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden yhteyttä elämään tyytyväisyyteen, tutkimuksista oli havaittavissa, että sekä sosiaalinen tuki että yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön olivat tilastollisesti merkitseviä elämään tyytyväisyyden selittäjiä. 99.9 % luottamuksella voidaan todeta, että vastaajan kokema sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus lisäsivät vastaajan elämään tyytyväisyyttä. Onnellisuudesta ja elämään tyytyväisyydestä tehdyt regressioanalyysit (kontrollimuuttujina ikäluokka, sukupuoli ja päätoimi) ovat kuvattuna taulukossa 12.

TAULUKKO 12. Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden selittäjinä (kontrollimuuttujina ikäluokka, sukupuoli ja päätoimi)

	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus onnellisuuden selittäjinä			
Sosiaalinen tuki	.86	.08	.274***
Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön	.32	.02	.412***
Ikäluokka	-.06	.07	-.021
Sukupuoli	.16	.10	.038
Päätoimi	-.19	.11	-.044
<i>F</i> -testi = .000, R^2 = .311, Korjattu R^2 = .308			
Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus elämään tyytyväisyyden selittäjinä			
Sosiaalinen tuki	.89	.08	.271***
Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön	.36	.02	.445***
Ikäluokka	-.07	.07	-.023
Sukupuoli	.14	.10	.033
Päätoimi	-.14	.11	-.030
<i>F</i> -testi = .000, R^2 = .345, Korjattu R^2 = .342			
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$			

5 POHDINTA

Tutkimuksen päätarkoituksena oli tarkastella 15–25-vuotiaiden suomalaisten nuorten ja eri oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden kokema onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä hyödynsin ja sovelsin JD-R -mallia (Bakker & Demerouti, 2017). Tutkimuksella halusin lisätä ymmärrystä siitä, millaista nuorten ja eri oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden kokema onnellisuus, tyytyväisyys elämään, sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus ovat. Lisäksi halusin tarkastella, miten sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus selittävät nuoren kokema onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä.

5.1 Tutkimustuloksien yleinen pohdinta ja niiden soveltaminen kasvatustyöhön

Tutkimustuloksien yleinen pohdinta

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä tarkastelin, millaisina 15–25-vuotiaat kokevat onnellisuuden, tyytyväisyyden elämään, sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden koulu- tai työyhteisöön ikäluokittain, sukupuolittain ja päätoimittain tarkasteltuna. 15–25-vuotiaiden onnellisuus ja tyytyväisyys elämään näyttäytyivät olevan melko hyvällä tasolla: onnellisuuden kaikkien vastaajien keskiarvo 6.48 ja elämään tyytyväisyyden keskiarvo 6.37 osoittivat vastaajien melko hyvää onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden tasoa. Sosiaalisen tuen osalta saadut vastaukset osoittivat – keskiarvon ollessa 2.44 kaikkien vastaajien osalta – läheisiltä saatavan tuen kohtalaisen korkeaa tasoa. Yhteenkuuluvuuden kokemus näyttäytyi muita heikompana – kaikilta vastaajilta lasketun keskiarvon ollessa 5.63.

Toisena tutkimuskysymyksenä tarkastelin, millaisina 15–25-vuotiaat opiskelijat eri oppilaitoksissa kokevat onnellisuuden, tyytyväisyyden elämään,

sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden koulu- tai työyhteisöön. Eri oppilaitoksissa opiskelevien keskiarvot päätutkimusmuuttujien suhteen olivat lähtökohtaisesti korkeampia kuin päätoimenaan muilla kuin opiskelevilla. Ainoastaan pienen poikkeuksen tässä tekivät toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat.

Toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien arvosanat eri päätutkimusmuuttujille näyttäytyivät olevan matalammalla tasolla kuin muiden oppilaitoksissa opiskelevien. Asia ei selittyne sillä, että he antaisivat arvosanoja eri tavoin, sillä toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevia oli kuitenkin 168, mikä on 14.00 % kaikista vastaajista, joten kyse ei ole vain harvojen antamista arvosanoista. Se, mikä selittää toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien matalampia arvosanoja, onkin mielenkiintoinen asia pohdittavaksi. Onko ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien onnellisuuden, elämään tyytyväisyyden tai yhteenkuuluvuuden aste matalampi kuin muissa oppilaitoksissa olevilla ja jos on, mikä tätä selittää? Tämän tutkimuksen perusteella tulokset näyttäytyivät yleisesti muita matalampina. On esimerkiksi mahdollista, että toisen asteen ammatillisiin oppilaitoksiin hakeutuu erityyppisiä henkilöitä opiskelemaan, joten he saattavat antaa arvosanoja tai ajatella asioista eri tavoin. Toisaalta on myös mahdollista, että muissa oppilaitoksissa opiskelijat kokevat enemmän yhteenkuuluvuutta, mikä saattaa vaikuttaa onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden kokemiseen.

Onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden osalta myönteisimpinä näyttäytyivät peruskoulussa, yliopistossa ja lukiossa opiskelevien tulokset sekä yhteenkuuluvuuden osalta peruskoulussa, lukiossa ja ammattikorkeakoulussa opiskelevien tulokset. Sosiaalisen tuen osalta erot eivät olleet kovin merkityksellisiä, tosin sosiaalisen tuen osalta eroja olisi voinut tulla enemmän, jos asteikko olisi porrastettu samoin kuin muilla päätutkimusmuuttujilla oli. Onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden osalta sama järjestys peruskoulussa, yliopistossa ja lukiossa sekä lähes samojen oppilaitosten mukana olo yhteenkuuluvuuden osalta saa pohtimaan sitä, mikä nostaa onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään ja yhteenkuuluvuutta näissä oppilaitoksissa. Mitkä ovat sellaisia asioita näissä oppilaitoksissa, jotka lisäävät opiskelijoiden onnellisuutta, elämään tyytyväisyyttä ja yhteenkuuluvuutta? Toisaalta tärkeä asia pohdittavaksi on myös se, mikä vaikuttaa siihen, että kaikilla vastaajilla, kaikissa eri

oppilaitoksissa olevilla ja muilla kuin päätoimenaan opiskelevilla yhteenkuuluvuuden arvosana oli reilusti pienempi kuin samalla asteikolla kysytyn onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden. Se ei selviä tästä tutkimuksesta mutta nostaa kuitenkin mielenkiintoisia havaintoja esiin toisen tutkimusongelman kentästä kenties myöhempää tarkastelua varten.

Tämän tutkimuksen valossa opiskelijat näyttäytyivät hieman päätoimenaan muita kuin opiskelevia onnellisempina, tyytyväisempinä elämään, enemmän sosiaalista tukea saavina ja syvempää yhteenkuuluvuutta kokevina. Onkin hyvä pohtia, mikä tähän vaikuttaa. Esimerkiksi sosiaalisen tuen kautta voi pohtia, että jo sen tietäminen, että sosiaalista tukea voi saada tarvittaessa, saattaa lisätä onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden kokemusta. Eri oppilaitoksissa voinee olla myös muita samanhenkisiä opiskelijoita, joihin opiskelijat voivat kokea yhteenkuuluvuutta, minkä voi ajatella lisäävän onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä, kun on ihmisiä, joiden kanssa kokee yhteenkuuluvuutta. Toisaalta opiskelu voi myös lisätä opiskelijoiden elämään merkittävää sisältöä, jos opiskelija on esimerkiksi päässyt opiskelemaan haluamaansa alaa, niin tätäkin kautta opiskelijat voivat kokea onnellisuutta ja tyytyväisyyttä elämäänsä. Tutkimustulosten perusteella opiskelijat näyttäytyivät kokevan enemmän onnellisuutta, elämään tyytyväisyyttä, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta kuin päätoimenaan muut kuin opiskelijat. Näin ollen opiskelu näyttäytyi opiskelijoille myönteisenä, joskin etenkin sosiaalisen tuen osalta (pienempi arviointiasteikko) erot eivät olleet niin suuria.

Tutkimustuloksien soveltaminen kasvatustyöhön

Tutkimuksella haluttiin lisätä ymmärrystä siitä, millaisina 15–25-vuotiaat nuoret ja eri oppilaitoksissa opiskelevat kokevat opiskelijoiden onnellisuuden, elämään tyytyväisyyden, sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden koulu- tai työyhteisöön. Yhteistä tekemistä ja sitä kautta yhteenkuuluvuutta on perusteltua lisätä eri koulutusasteilla, sillä yhteenkuuluvuus koettiin huomattavasti matalammalla tasolla olevaksi kuin esimerkiksi onnellisuus ja elämään tyytyväisyys. Yhteenkuuluvuutta voi lisätä kasvatustyössä eri oppilaitoksissa monenlaisen yhteisen tekemisen kautta ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa tapahtuvassa kasvatustyössä tästä voisi olla erityistä hyötyä, sillä niin

yhteenkuuluvuuden kuin muidenkin eri päätutkimusmuuttujien suhteen toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien arvosanat olivat muita oppilaitoksia matalammalla tasolla. Tutkimus ei tuota suoranaista vastausta siihen, miten päätutkimusmuuttujia voidaan hyödyntää kasvatustyössä, mutta tutkimustuloksia on mahdollista soveltaa siinä.

Kasvatuksen kannalta on hyvä pohtia, miten 15–25-vuotiaiden sosiaalista tukea, joukkoon kuulumista sekä yhteenkuuluvuutta toisiin voidaan lisätä ja vahvistaa. Linnanmäen ja Liukkosen (2021) ehdottama sosiaalisten kaveritaitojen vahvistaminen, Mäen (2007) esittämät sosiaalisten siteiden vahvistaminen ja ryhmämuotoiset menetelmät, Toivosen (2021) esittämät yksilöpsykologisten ja sosiaalisten voimavaratekijöiden vahvistaminen sekä Harju-Luukkaisen ja kollegoiden (2018) esittämät kodin ja koulun välisen yhteistyön tukeminen ovat kaikki hyviä ehdotuksia. Oli tapa millainen vaan, sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden erityinen huomioon ottaminen kasvatustyössä on ensiarvoisen tärkeää, sillä yhteenkuuluvuus on kaikille mutta erityisesti nuorille erittäin tärkeää (Allen, 2021). Nuorten onnellisuutta ja tyytyväisyyttä elämään voidaankin tukea sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta vahvistamalla, sillä opettaja pystyy tekemään paljon eri koulutusasteilla kasvatustyössä eri-ikäisten nuorten eteen. Tärkeänä asiana on tietysti kaikkien osallistaminen mukaan toimintaan sekä sen ottaminen huomioon, ettei kukaan jäisi luokassa tai opiskeluryhmässä yksin ilmasta sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuuden kokemusta. Tekemällä asioita sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden edistämisen eteen, tehdään samalla myös asioita nuorten onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden eteen. Tällä voi olla pitkällä tähtäimellä kauaskantoista merkitystä.

5.2 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen luotettavuuteen liittyvät reliabiliteetin ja validiteetin käsitteet. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta ja johdonmukaisuutta läpi tutkimuksen. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimus mittaa sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja, 2023.)

Tutkimusta voidaan pitää reliabelina, sillä saadut tulokset ovat luotettavia. Olen pyrkinyt tekemään tämän tutkimuksen suurta huolellisuutta ja hyvää eettistä

käytäntöä eri vaiheissa noudattaen. Reliabiliteettia koskien olen ottanut alkuperäisen aineiston joka vaiheessa tarkasti huomioon ja katsonut muuttujat koodeineen erittäin tarkasti sekä tarkistanut useampaan kertaan oikeiden vastauksien saamiseksi. Muuttujat ovat tässä tutkimuksessa lähes samat kuin alkuperäisessä aineistossakin, ainoastaan alkuperäisen aineiston muuttujasta BV10 (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020) tein Dummy-muuttujan tätä tutkimusta varten.

Aineistossa tarkastellaan koko perusjoukkoa sekä osaa siitä, joten rajausta ei ole koko ajan sama, mutta se on linjassa tutkimuskysymyksen kanssa. Pelkkiä opiskelijoita koskeva tarkastelu olisi sopinut hyvin kasvatustieteen kandidaatintutkielmaan mutta osa vastauksista olisi jäänyt täten saamatta. Sain kuitenkin tarkasteltua aineistoa monipuolisesti ja pystyin vastaamaan kaikkiin tutkimuskysymyksiin tutkimuksen avulla. Tutkimuksen reliabiliteettia lisäsi se, etten tarkastellut X^2 - ja p-arvoja muuttujan BV11 suhteen, jota koskien alkuperäisessä aineistossa olivat mukana tyhjät havainnot (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020). Tällöin X^2 - ja p-arvojen tulokset etenkin koulu- ja työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden suhteen olisivat tuoneet esiin liian suurta tilastollista merkitsevyyttä.

Tutkimustulokset saattaisivat poiketa tämän tutkimuksen tuloksista, mikäli aineisto olisi ollut lähtökohtaisesti erilainen tai kerätty eri tavalla. Aineiston vastaajiin liittyen oli asetettu ikäryhmiä, sukupuolta ja asuinalueita koskevat kiintiöt, ja aineiston katsottiin vastaavan suomalaista 15–25-vuotiaiden väestöä (YouGamble 2017: Suomen aineiston koodikirja, 2020). Kuitenkin huolimatta näiden demografisten tekijöiden yleistettävyydestä, on mahdollista, että vapaaehtoisiksi vastaajiksi ilmoittautuneet edustivat vain osaa kyseisestä ikäluokasta eikä tuloksia varmuudella voida yleistää koskemaan koko 15–25-vuotiaiden väestöä. Samoin on mahdollista, ettei vuonna 2017 kerätty aineisto ole enää validi vuonna 2023, kun koko maailmaa kohdannut koronapandemia ja edelleen käynnissä oleva Ukrainan sota ovat saattaneet vaikuttaa esimerkiksi nuorten yhteenkuuluvuuden, onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden kokemuksiin. Käyttämieni käsitteiden validiteettia koskien pohdin, valitsinko teoreettisen lähestymistavan oikein vai olisiko toisenlainen lähestymistapa tuottanut suuremman validiteetin. Koen valitsemieni teoreettisten käsitteiden vastanneen empiirisiä käsitteitä mutta samalla mietin, olisiko kenties eri

lähestymistapa voinut olla parempi nimenomaisesti tähän tutkimukseen. Koen kuitenkin tutkimukseni olevan validi, vaikka toiset valinnat olisivat voineet tehdä siitä validimman.

Edellä mainitut asiat on luonnollisesti otettava huomioon tutkimustuloksien yleistettävyyttä pohdittaessa. Tulokset osoittivat, että nuoremmat kokivat enemmän yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön kuin vanhemmat ja opiskelijat kokivat yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön enemmän kuin päätoimenaan muut kuin opiskelevat. Tulokset osoittivat myös sosiaalisella tuella ja koulu- tai työyhteisöön koetulla yhteenkuuluvuudella olevan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä onnellisuuteen sekä elämään tyytyväisyyteen. Tuloksia voidaan pitää yleistettävänä perusjoukkoon; kuitenkin edellä kuvatut tekijät on syytä ottaa huomioon.

5.3 Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimuskohteet

Aiemmat aineistosta tehdyt tutkimukset ovat olleet sosiaalipsykologian tai sosiologian alaan kuuluvia; tämä tutkimus tarjosi uutta näkökulmaa siinä, miten sosiaalipsykologian alaan kuuluvaa aineistoa voidaan hyödyntää myös kasvatustieteellisessä tarkastelussa. Tutkimuksen vahvuutena on mahdollista pitää sitä, että tutkimus tarjosi uutta tietoa nuorten onnellisuudesta, elämään tyytyväisyydestä, sosiaalisesta tuesta ja yhteenkuuluvuuden kokemisesta, ja tutkimuksessa hyödynnettiin rohkeasti eri tieteiden aloilta saatavia tietoja. Tutkimuksessa hyödynnettiin 15–25-vuotiailta saatuja vastauksia laajasta kiintiöpoiminnalla kerätystä aineistosta, jonka sosiodemografisia tekijöitä kuvattiin ja jonka voi ajatella kuvaavan hyvin suomalaista tätä ikäluokkaa olevaa väestöä. Aineistossa oli mukana myös 772 opiskelijaa, joten tutkimuksen avulla saatiin tärkeää tietoa nuorten opiskelijoiden onnellisuudesta, elämään tyytyväisyydestä, sosiaalisesta tuesta ja yhteenkuuluvuuden kokemisesta eri oppilaitoksissa.

Tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää sitä, että päätutkimusmuuttujista yhteenkuuluvuutta ei tarkasteltu esimerkiksi suhteessa eri yhteisöihin laajemmin, sillä tutkimustulokset olisivat esimerkiksi saattaneet poiketa, jos yhteenkuuluvuutta olisi tarkasteltu esimerkiksi suhteessa harrastus- tai vapaa-ajan seuraan ja vertailtu sitä koulu- tai työyhteisöön liittyviin tuloksiin. Aineistosta

olisi ollut myös mahdollista tehdä summamuuttujan joistakin yhteenkuuluvuuteen liittyvistä yhteisöistä. Onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään ja sosiaalista tukea olisi voinut tarkastella esimerkiksi koulu- tai työyhteisön lisäksi esimerkiksi juuri harrastus- tai vapaa-ajan seuraan liittyen. Tämän tyyppinen tutkimus olisi tuottanut myös arvokasta tietoa.

Tämä tutkimus tarjosi katselmuksen tärkeän asian pariin: nuorten onnellisuuden, elämään tyytyväisyyden, sosiaalisen tuen ja koulu- tai työyhteisöön koetun yhteenkuuluvuuden tarkasteluun. Tutkimuksen avulla oli mahdollista lisätä ymmärrystä näistä sekä havahtua pohtimaan asioita isommassakin kuvassa. Tutkimus auttoi ymmärtämään nuorten kokemuksia onnellisuudesta, elämään tyytyväisyydestä, sosiaalisesta tuesta ja yhteenkuuluvuudesta koulu- tai työyhteisöön.

Sen lisäksi, että aihepiiri näyttäytyi itselleni kiinnostavana, koen tutkimuksesta olevan hyötyä myös käytännön tasolla, sillä tutkimustuloksia voidaan soveltaa eri oppilaitoksissa tapahtuvaan kasvatustyöhön sekä esimerkiksi monilta osin työelämän tarpeisiin. Tutkimustulokset osoittavat, että sosiaalisen tuen ja yhteenkuuluvuuden kentällä riittää edelleen tarkasteltavaa uusin tutkimuksiin ja uudenlaisista lähtökohdista käsin. Mielestäni jatkossakin kannattaa hyödyntää eri tieteenalojen tutkimusten yhdistämistä, sillä myös työelämässä yhdistellään asioita. Tämä tutkimus laajentaa näkökulmia monessa suhteessa. Koen ja toivon, että tutkimuksestani oli hyötyä sekä sosiaalipsykologisesti että kasvatustieteellisesti tarkasteltuna.

Mahdollisina jatkotutkimuskohteina voisi tarkastella, miten onnellisuus ja elämään tyytyväisyys vaikuttavat nuorten yleiseen hyvinvointiin ja sitä kautta opiskeluihin eri koulutusasteilla, sillä esimerkiksi tässä aineistossa nuorten yleistä hyvinvointia koskevia kysymyksiä oli 12, joita pystyisi myös hyödyntämään jatkotutkimuksissa. Sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta voisi myös tarkastella niistä lähtökohdista, miten nämä vaikuttavat nuorten yleiseen hyvinvointiin. Mahdollinen mielekäs laadullisen tutkimuksen aihe olisi tarkastella sitä, minkä nuoret kokevat vaikuttavan omaan onnellisuuteensa ja elämään tyytyväisyytensä sekä millaisia asioita sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus heille merkitsevät ja millaisina ne näyttäytyvät.

5.4 Johtopäätökset

Keskityin tarkastelemaan onnellisuutta ja elämään tyytyväisyyttä JD-R -malliin liittyvänä myönteisenä tunne- ja motivaatiotilana (Bakker & Demerouti, 2017; Seppälä ym., 2021) tässä tutkimuksessa. Malliin liittyvinä sosiaalisina voimavaroina tarkastelin sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön (Kibun & Taesung, 2020; Toivonen, 2021). Regressioanalyysin avulla saadut keskeiset tulokset osoittivat, että sosiaalinen tuki ($\beta = .274$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .412$, $p < .001$) olivat tilastollisesti merkitseviä onnellisuuden selittäjiä. Tulokset osoittivat myös, että sosiaalinen tuki ($\beta = .271$, $p < .001$) ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus ($\beta = .445$, $p < .001$) olivat tilastollisesti merkitseviä elämään tyytyväisyyden selittäjiä.

Sosiaalisen tuen myönteinen yhteys onnellisuuteen ja elämään tyytyväisyyteen osoitti, että nuorten läheisiltä saama sosiaalinen tuki lisäsi heidän onnellisuutensa ja elämään tyytyväisyytensä kokemusta. Nuoret hyötyivät saamastaan sosiaalisesta tuesta läheisiltään, samansuuntaista näyttöä ilmenee myös esimerkiksi Korkiamäen (2013) väitöskirjatutkimuksessa. Sosiaalisen tuen ja elämään tyytyväisyyden välinen yhteys näyttäytyi tilastollisesti merkitsevänä ja samanlaista näyttöä ilmenee myös esimerkiksi Ganin ja kollegoiden (2020) tutkimuksesta. Sosiaalinen tuki ja yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön näyttäytyivät tässä tutkimuksessa tilastollisesti merkitsevinä sekä onnellisuuden että elämään tyytyväisyyden kannalta, myös Mäki (2007) on esittänyt näiden vaikuttavan ihmisen hyvinvointiin. Sosiaalinen tuki onkin useissa tutkimuksissa nähty merkityksellisenä hyvinvoinnin kannalta (ks. esim. Baumeister & Leary, 1995; Savolainen ym., 2018; Tims ym., 2013).

Yhteenkuuluvuuden myönteinen yhteys onnellisuuteen ja elämään tyytyväisyyteen osoitti, että nuorten työ- tai kouluyhteisöön kokema yhteenkuuluvuus lisäsi heidän onnellisuutensa ja elämään tyytyväisyytensä kokemusta. Nuoret hyötyivät yhteenkuuluvuudesta koulu- ja työyhteisöihin, samansuuntaista näyttöä ilmenee myös esimerkiksi Linnanmäen ja Liukkosen (2021) tutkimuksesta yhteenkuuluvuudesta koulukontekstissa. Myös Halmeen ja kollegoiden (2018) tutkimuksesta on selvinnyt koulu- ja luokkayhteisöön kiinnittymisen ja siihen liittyvän yhteenkuuluvuuden tunteen olevan

merkityksellisiä lasten ja nuorten terveydelle ja hyvinvoinnille. Koulussa koetulla yhteenkuuluvuudella on yhteyttä esimerkiksi nuoren mielenterveyteen (Linnanmäki & Liukkonen, 2021), mikä onkin tärkeä osa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Tarkastelin tässä tutkimuksessa sosiaalista tukea ja koulu- tai työyhteisöön koettua yhteenkuuluvuutta JD-R -malliin (Bakker & Demerouti, 2017) kuuluvina sosiaalisina voimavaroina. Bakker ja Demerouti (2017) ovat kuvanneet voimavarojen saavan aikaan myönteistä tunne- ja motivaatiotilaa. Demerouti ja kollegat (2001) esittävät, että vaatimusten ja voimavarojen keskinäinen suhde näyttäytyy merkityksellisenä ja hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä. Keskityin tässä tutkimuksessa hyvinvoinnin myönteiseen puoleen. Tutkimuksen avulla löytyi näyttöä sosiaalisen tuen voimavaroina toimimisesta (Mäkikangas ym., 2005) ja myönteisistä vaikutuksista nuorten onnellisuuteen sekä elämään tyytyväisyyteen (Schaufeli & Bakker, 2004). Kuten monissa aiemmissa tutkimuksissa on selvinnyt, sosiaalisella tuella on useita myönteisiä vaikutuksia (ks. esim. Korkiamäki, 2013; Nicolaisen & Thorsen, 2017) ja kielteisiltä tekijöiltä suojaavia vaikutuksia (ks. esim. Savolainen ym., 2018; Savolainen ym., 2019). Myös tässä tutkimuksessa löytyi näyttöä siitä, että läheisiltä saadusta sosiaalisesta tuesta on hyötyä voimavaratekijöistä käynnistyvän hyvinvointiin johtavan motivaatiopolun (Schaufeli & Bakker, 2004) kannalta.

Myös yhteenkuuluvuus voidaan nähdä selkänä sosiaalisena voimavarana JD-R -mallissa (Toivonen, 2021; Upadyaya & Salmela-Aro, 2020). Esimerkiksi Allenin (2021) tutkimuksessa yhteenkuuluvuus näyttäytyi erityisen tärkeänä nuorille, ja myös tämän tutkimuksen perusteella nuorimmat kokivat eniten yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön. Myös Linnanmäen ja Liukkonen (2021) tutkimuksesta on selvinnyt Suomessa asuvien nuorten kokevan pääasiassa yhteenkuuluvuutta koulussa. Tässä tutkimuksessa saatiin näyttöä myös siitä, että opiskelijat kokivat yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön enemmän kuin muut nuoret. Koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus näyttäytyikin merkityksellisenä sekä onnellisuuden että elämään tyytyväisyyden kannalta.

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut nuorten ja opiskelijoiden kokemaa onnellisuutta, elämään tyytyväisyyttä, sosiaalista tukea ja yhteenkuuluvuutta koulu- tai työyhteisöön. Aihe on tärkeä ja merkityksellinen, sillä ihmisen

hyvinvointi on moniulotteinen kokonaisuus (Fadjukoff ym., 2022) ja subjektiivinen kokemus, jonka jokainen kokee ja arvioi omista lähtökohdistaan. Läheisiltä saatavalla tuella pystytään vaikuttamaan sosiaalisiin voimavaroihin (Schaufeli & Bakker, 2004) ja erilaisiin yhteisöihin kiinnittymisestä onkin hyötyä jokaiselle yhteenkuuluvuuden perustarpeen täyttymisen (Baumeister & Leary, 1995) kannalta. Lever ja kollegat (2005) kuvaavat muun muassa hyvinvoinnin, onnellisuuden ja tyytyväisyyden käsitteitä käytettävän usein synonyymeina. Näihin pystytään vaikuttamaan muun muassa sosiaalisella tuella ja yhteenkuuluvuudella, jotka ovat tärkeitä kaikille mutta erityisen tärkeitä nuorille ja heidän hyvinvoinnilleen. Näihin onkin syytä panostaa jatkossakin nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

LÄHTEET

- Ahola, S., Eskelinen, J., Heikkilä-Tammi, K., Kuula, M., Larjovuori, R-L., & Nuutinen, S. (2018). Digisti työn imuun? Tutkimus työhyvinvoinnin ja tuottavuuden yhteydestä finanssialan palveluyrityksessä. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Crossover 8/2018. Unigrafia Oy. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-8262-2>
- Allen, K-A. (2021). *The Psychology of Belonging*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429327681>
- Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2017). Job demands–resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of Occupational Health Psychology*, 22(3): 273–285. <https://doi.org/10.1037/ocp0000056>
- Bakker, A. B., & Leiter, M. (2010). *Work Engagement: A handbook of essential theory and research (uusintapainos)*. Psychology Press.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497–529. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7777651/>
- Demerouti, E., Bakker, A. B., Nachreiner, F., & Schaufeli, W. B. (2001). The job demands-resources model of burnout. *Journal of Applied Psychology*, 86(3): 499–512. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.499>
- Fadjukoff, P., Kainulainen, S., Pirhonen, J., Saaranen, T., Valokivi, H., & Vauhkonen, A. (2022). Sosiaalinen hyvinvointi turvaa terveyttä. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 59(3). <https://doi.org/10.23990/sa.111453>
- Gan, S-W., Ong, L.S., Lee, C.H., & Lin, Y.S. (2020) Perceived Social Support and Life Satisfaction of Malaysian Chinese Young Adults: The Mediating Effect of Loneliness, *The Journal of Genetic Psychology*, 181(6), 458–469. <https://doi.org/10.1080/00221325.2020.1803196>

- Halme, N., Hedman, L., Ikonen, R., & Rajala, R. (2018). Lasten ja nuorten hyvinvointi 2017: Kouluterveyskyselyn tuloksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Harju-Luukkainen, H., Aunola, K., & Vetterranta, J. (2018). Sosiaaliset suhteet koulunkäynnissä vahvuutena ja haasteena – nuorten kokemaa sosiaalinen tuki kotona ja koulussa. Teoksessa J. Rautopuro, & K. Juuti (toim.), PISA pintaa syvemältä: PISA 2015 Suomen pääraportti (s. 121–149). Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia, 77.
<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59526>
- Kaakinen, M., & Ellonen, N. Regressioanalyysi. Teoksessa *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/regressio/analyysi/>. [Viitattu 06.11.2022.]
- Kibun, K., & Taesung, K. (2020). An integrative literature review of employee engagement and innovative behavior: Revisiting the JD-R model. *Human Resource Management Review*, 30(2): 1–18.
<https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2019.100704>
- Korkiamäki, R. (2013). *Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa* [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9124-5>
- Leung, L. (2011). Loneliness, social support, and preference for online social interaction: the mediating effects of identity experimentation online among children and adolescents. *Chinese Journal of Communication*, 4(4), 381–399. <https://doi.org/10.1080/17544750.2011.616285>
- Lever, J.P., Pinol, N.L., & Uralde, J.H. (2005). Poverty, Psychological Resources and Subjective Well-being. *Social Indicators Research*, 73, 375–408. <https://www.jstor.org/stable/27522230>
- Linnanmäki, K., & Liukkonen, N. (2021). *Yhteenkuuluvuus ja sosiaalinen tuki kantasuomalaisilla ja maahanmuuttajataustaisilla nuorilla – yhteydet mielenterveyteen* [Pro gradu -tutkielma, Tampereen Yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202104273740>
- Mittaaminen: Mittarin luotettavuus. Teoksessa *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja

tuottaja].

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/mittaaminen/luottavuus/>. [Viitattu 06.01.2023.]

Mäki, H.-M. (2007). *Psykologiset kulttuurit ja hyvinvointi* [Pro gradu -tutkielma, Tampereen Yliopisto]. Trepo.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/77907/gradu01766.pdf?sequence=1>

Mäkikangas, A., Feldt, T., & Kinnunen, U. (2005). Positiivisen psykologian näkökulma työhön ja työhyvinvointiin. Teoksessa U. Kinnunen, T. Feldt & S. Mauno (toim.) *Työ leipälajina. Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet*. PS-kustannus, 56–74.

Mäkikangas, A., & Hakanen, J. (2017). Työstä hyvinvointia, mutta millaista? Teoksessa A. Mäkikangas, S. Mauno & T. Feldt (toim.) *Tykkää työstä: työhyvinvoinnin psykologiset perusteet*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 72–89.

Nicolaisen, M., & Thorsen, K. (2017). What Are Friends for? Friendships and Loneliness Over the Lifespan – From 18 to 79 Years. *The International Journal of Aging and Human Development*, 84(2), 126–158.

<https://doi.org/10.1177/0091415016655166>

Nikunen, M., & Korvajärvi, P. (2022). Being positive, being hopeful, being happy: young adults reflecting on their future in times of austerity. *European Journal of Cultural Studies*, 25(3), 824–842.

<https://doi.org/10.1177/1367549420935901>

Oksanen, A., (Tampereen yliopisto), Sirola, A., (Tampereen yliopisto) & Kaakinen, M., (Tampereen yliopisto). (2020). *YouGamble 2017: Suomen aineisto* [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2020-07-17).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3399>

Ristiintaulukointi. Teoksessa *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*.

Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi/>. [Viitattu 30.12.2022.]

Salmela-Aro, K., & Read, S. (2017). Study engagement and burnout profiles among Finnish higher education students. *Burnout Research*, 7, 21–28.

<https://doi.org/10.1016/j.burn.2017.11.001>

- Savolainen, I., Kaakinen, M., Sirola, A., & Oksanen, A. (2018). Addictive behaviors and psychological distress among adolescents and emerging adults: A mediating role of peer group identification. *Addictive Behaviors Reports*, 7, 75–81. <https://doi.org/10.1016/j.abrep.2018.03.002>
- Savolainen, I., Oksanen, A., Kaakinen, M., Sirola, A., & Paek, H. J. (2020). The Role of Perceived Loneliness in Youth Addictive Behaviors: Cross-national Survey Study. *Journal of Medical Internet Research Mental Health*, 7(1): e14035. <https://mental.jmir.org/2020/1/e14035>
- Savolainen, I., Sirola, A., Kaakinen, M., & Oksanen, A. (2019). Peer Group Identification as Determinant of Youth Behavior and the Role of Perceived Social Support in Problem Gambling. *Journal of Gambling Studies*, 35(1), 15–30. <https://doi.org/10.1007/s10899-018-9813-8>
- Schaufeli, W. B., & Bakker, A. B. (2004). Job demands, job resources, and their relationship with burnout and engagement: a multi-sample study. *Journal of Organizational Behavior*, 25(3): 293–315. <https://doi.org/10.1002/job.24>
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1): 5–14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Seppälä, P., Rivinoja, T., Virkkala, J., Punakallio, A., Velin, R., Lapveteläinen, N., Hirvonen, M., & Hakanen, J. (2021). Työn imua tuunaamalla. Voiko työn tuunaamista oppia verkkovalmennuksen avulla ja onko sillä laajempia työhyvinvointi- ja terveyshyötyjä? Työterveyslaitos. Tampere: PunaMusta Oy. <https://urn.fi/URN:ISBN:9789522619631>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. *Nuorten hyvinvointi*. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-hyvinvointi#Mielenterveyteen_liittyv%C3%A4t_ongelmat [Viitattu 2.3.2023.]
- Tilastollinen päätely. Teoksessa *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/paattely/paattely> [Viitattu 11.1.2023.]
- Tims, M., Bakker, A. B., & Derks, D. (2013). The impact of job crafting on job demands, job resources, and well-being. *Journal of Occupational Health Psychology*, 18(2): 230–240. <https://doi.org/10.1037/a0032141>

Toivonen, T. (2021). *Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluhyvinvoinnin kehitys koronakriisin ensimmäisestä aallosta toisen aallon alkuun* [Pro gradu - tutkielma, Tampereen Yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202106085779>

Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2020). Social demands and resources predict job burnout and engagement profiles among Finnish employees. *Anxiety, Stress, & Coping*, 33, 403–415.
<https://doi.org/10.1080/10615806.2020.1746285>

YouGamble 2017: Suomen aineisto [koodikirja]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2020.

TAULUKKOLUETTELO

- TAULUKKO 1. Tutkimuksen päätutkimusmuuttajat (n = 1200)
- TAULUKKO 2. Vastaajien sosiodemografiset tiedot (n = 772, 1200)
- TAULUKKO 3. Onnellisuus ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)
- TAULUKKO 4. Onnellisuus eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)
- TAULUKKO 5. Tyytyväisyys elämään ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)
- TAULUKKO 6. Tyytyväisyys elämään eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)
- TAULUKKO 7. Sosiaalinen tuki ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)
- TAULUKKO 8. Sosiaalinen tuki eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)
- TAULUKKO 9. Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön ikäluokittain, sukupuolittain, päätoimittain ja yhteensä (n = 1 200)
- TAULUKKO 10. Yhteenkuuluvuus koulu- tai työyhteisöön eri oppilaitoksissa opiskelevilla (n = 772)
- TAULUKKO 11. Päätutkimusmuuttujien X^2 - ja p-arvot suhteessa ikäluokkaan, sukupuoleen ja päätoimeen
- TAULUKKO 12. Sosiaalinen tuki ja koulu- tai työyhteisöön koettu yhteenkuuluvuus onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden selittäjinä (kontrollimuuttujina ikäluokka, sukupuoli ja päätoimi)